چەپی عێراقی و کوردستانی لە چوار ڕیانێکدایە: نوێبوونەوە و یەکڕیزی و چاکبوونەوەی چالاکی جەماوەری.. ڕزگار ئاکرەیی

1. چەپی عێراقی لە نێوان بەشداریکردن و بایکۆتکردن لە هەڵبژاردنەکانی 2025

ئەم وتارە لە ساتەوەختێکی سیاسی و ڕێکخراوەیی هەستیاردا دێت بۆ چەپی عێراقی. شکستەکانی ئەم دواییە چیتر ناتوانن تەنیا بە هۆکاری دەرەکی ڕوون بکرێنەوە. ئەوەی ئەمڕۆ ئەزموونی دەکەین تاقیکردنەوەیەکی ڕاستەقینەیە بۆ ویستمان و توانامان بۆ داهێنانی ئامرازی نوێی کردار و میتۆدی نوێ.

ئەو ئەنجامانەی زۆرینەی هێزەکانی چەپی عێراق لە هەڵبژاردنەکانی 2025 بەدەستیان هێنا ناتوانرێت وەک دۆڕاندنێکی تێپەڕێندراوی هەڵبژاردن بخوێنرێتەوە و نە تەنها وەک دەرئەنجامێکی ڕاستەوخۆی یاسای هەڵبژاردنی نادادپەروەرانە و هەژموونی پارەی سیاسی بخوێنرێتەوە. ئەم فاکتەرە دەرەکیانە ڕاستەقینە و کاریگەرن، بێ گومان، ئاڵۆزتر دەبن بەهۆی تەحەدایەکی توندتر کە لەلایەن هێزە هەژموونەکانەوە و کاریگەری گەندەڵیی پێکهاتەیی کە تەواوی گۆڕەپانی خەبات دەشێوێنێت و کێبەرکێیەکان تا ڕادەیەکی زۆر نایەکسان دەکات.

لەگەڵ ئەوەشدا، تەرکیز کردن لەسەر کاریگەرییە دەرەکییەکان بە تەنها، سەرەڕای گرنگییان، بەس نییە بۆ تێگەیشتن لە تەواوی وێنەکە. ئەوەی لە واقیعدا ڕوویدا دەربڕینێکی چڕتر بوو لە قەیرانێکی قووڵتر کە کاریگەری لەسەر شێوەکانی ڕێکخستن و شێوازی کارکردن و شێوازی گفتوگۆ و بیرکردنەوەی زاڵ لەناو چەپی عێراقدا بە گشتی و لە هەموو فراکسیۆنەکانیدا هەبوو. قەیرانەکە پەیوەندی بە پارت یان سەرکردەی دیاریکراوەوە نییە، بەڵکو پەیوەندی شێواوی نێوان بیرۆکەی ڕاست و ئامرازی نادروست هەیە. پەیوەندی نێوان گوتاری گۆڕانخوازی ڕادیکاڵ و شێوازی پێشکەشکردن و

بەبازاڕکردنی لە نێو “بازاڕی سیاسی” زۆر ئاڵۆز و دڕندانە، کە ئاسایش و زاڵبوونی دارایی بەڕێوە دەبات نەک کێبڕکێی دیموکراتی ئازاد.

سەرەڕای ئەم دابەزینە ئاشکرایە، چەپی عێراق بە هەموو فراکسیۆنەکانیەوە هیوای ڕاستەقینە و جدیترین بەدیل بە گۆڕانکاری کۆمەڵایەتی دەمێنێتەوە دادپەروەری پڕۆژەکەی و توانای شاراوەی بۆ ڕێکخستن و کاری بەکۆمەڵ هێشتا ماوە بەڵام چاوەڕێی شێوازی نوێی کردارن کە لەگەڵ گۆڕانی کۆمەڵایەتیدا بگونجێت و نەک هەر توانای پەرەپێدانی ئامادەبوونی جەماوەری هەبێت بەڵکو ئامرازی میتۆدی و زانستیشی هەبێت بۆ کارکردن لە هەلومەرجی ئێستای خەباتی سیاسی و کۆمەڵایەتی لە عێراق و هەرێمی کوردستاندا

لەسەر بنەمای ئەم دەستنیشانکردنە دووانە، لاوازی ناوخۆیی و بەرەنگاری دەرەکی، پرسیاری ڕاستەقینە تەنها ئەوە نییە کە بۆچی زۆربەی هێزە چەپەکان نەیانتوانی لە هەڵبژاردنەکاندا ئەنجامی خوازراو بەدەست بهێنن، یان تەنانەت لە بایکۆتکردندا، هەروەها بۆچی نەیانتوانی ئامادەیی سیاسی و کۆمەڵایەتی خۆیان بۆ گشتی بەهێز بکەن. بەڵکو بۆچی سەرەڕای بارودۆخی خراپی جەماوەر و حوکمی دەستە دیکتاتۆر و گەندەڵەکان لە بەغدا و هەولێر، گۆڕانکاری کۆمەڵایەتی سەرەڕای دادپەروەری و پێویستی، نەیتوانی ببێتە بژاردەیەکی جەماوەری ڕوون و قەناعەتکەر؟ بۆچی پڕۆژەی چەپ بە هەموو هەمەجۆرییەوە پەرتەوازە و دژ بە یەک مایەوە؟ و بۆچی، سەرەڕای زۆر خاڵی لێکنزیکبوونەوە، هێشتا نەمانتوانیوە چوارچێوەیەکی یەکگرتوو لە دەوری ئەوان دروست بکەین کە وزە هەمەجۆرەکانمان ڕێک بخات و ئاراستەی یەک ئاراستە بکات؟

لەم دۆخەدا جەماوەر یەک ئەڵتەرناتیڤی پتەو نەبینی، بەڵکو زنجیرەیەک پێشنیاری ڕکابەریان لە دەوری هەمان بیرۆکە دەبینی، زۆربەیان هەمان گوتاری گرتەتەبەر، تا ئەو ڕادەیەی کە کەسێک بە ئاسانی ناوی ڕۆژنامە یان حیزب لە میدیاکانیدا دەگۆڕێت و خوێنەر هەست دەکات تاکە پارتێک دووبارە دەبێتەوە. بەتایبەتی لەسەر بابەتە ڕاستەوخۆکان.

2. ئایا دەتوانین سوود لە میتۆدی سەرمایەداری وەربگرین و شەڕ لەگەڵ دوژمن بە ئامرازە پێشکەوتووەکانی بکەین

بە تێگەیشتن لەم ناتەواوییە، بەسوود دەبێت و لەوانەیە پێویست بێت، کە لە گۆشەیەکی نانەریتی سەیری بابەتەکە بکەین. ئەمە پێویستی بە جۆرێک لە “پراگماتیزمی چەکداری”

هەیە کە لە ڕەقی ڕۆشنبیری تێدەپەڕێت و بە هۆشیارییەکی ڕەخنەگرانە لە لێکۆڵینەوە لە چۆنیەتی بەڕێوەبردنی کاریگەری و دابەزین و هەڵسەنگاندن و چۆنیەتی سوود وەرگرتن لە ئامرازە تەکنیکی و میتۆدۆلۆژیەکانی بەبێ وەرگرتنی بەها و لۆژیکەکەی بەڕێوە دەچێت.
لە هەڵوەستەکی چەپڕەوە دەتوانین هەندێک میکانیزمی پێوانەی زانستی و هەڵسەنگاندنی بابەتی بەکار بهێنین کە لە بنەڕەتدا بەشێکن لە میراتی مارکسیستی کە زانستی لە کرۆکی خۆیدا داناوە، وەک مۆدێلێکی پراکتیکی توند بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ لاوازی و گەڕینی شکست بە ئامرازێک بۆ فێربوون و بنیاتنانەوە.
لەم ڕوانگەیەوە، قەیرانی چەپی عێراق دەتوانرێت وەک قەیرانی “پڕۆژەی گواستنەوە” دادپەروەرانە و باش بخوێنرێتەوە، لەگەڵ سیاسەتێک کە لە ڕووی تیۆرییەوە ڕاست دەردەکەون، بەڵام هێشتا باشترین شێوەیان بۆ وەرگێڕانی پراکتیکی نەدۆزیوەتەوە کە لەگەڵ ئاستی پێشکەوتنی کۆمەڵگای عێراقدا بگونجێت.
بزووتنەوەکە دەبێت لە واقیعەوە بەرەو تیۆری بڕوات، نەک به پێچەوانەوە، لەگەڵ بەڕێوەبردن و بازاڕکردن کە پێویستی بە گەشەپێدان هەیە، و میکانیزمەکانی پێویستیان بە نوێکردنەوەیە، لە نێو بازاڕێکی سیاسی کە بە کێبڕکێی بێزەییانە دەناسرێتەوە، کە پارتە ناسیونالیستە ئایینی و بۆرژوازییەکان خاوەن سەرچاوەی زۆریان بەسەردا زاڵ بێت.
بە پێی لۆژیکی سەرمایەداری، بەس نییە بەرهەمێک باش بێت یان لە ڕووی کۆمەڵایەتییەوە پێویست بێت بۆ ئەوەی لە بازاڕدا سەرکەوتوو بێت. سەرمایەداری مامەڵە لەگەڵ کۆمەڵگا وەک بازاڕ دەکات، بیرۆکەکان وەک کاڵا، و گۆڕانکاری کۆمەڵایەتی وەک بەرهەمێک کە دەتوانرێت بەرز بکرێتەوە یان پەراوێز بخرێت. کاتێک چەند کۆمپانیایەک دەچنە بازاڕەوە و ناوی هاوشێوەیان هەڵگرتووە و یەک بەرهەم دەفرۆشن کە پێی دەوترێت “گۆڕانی کۆمەڵایەتی”، بەڵام بەبێ هاوئاهەنگی، هەماهەنگی یان ناسنامەیەکی ڕوون، کوالێتی خۆی دەبێتە کێشە.
ئەمە ڕێک ئەو شتەیە کە لە هەڵبژاردنەکانی ڕابردوودا بەسەر چەپەکانی عێراقدا هاتووە. نەک تەنها لە ڕووی ڕێکخراوەییەوە دابەش بوو، بەڵکو لە ڕووی سیاسییەوە دابەش بوو لە نێوان بەشداریکردن و بایکۆتکردن، و ناکۆکی لەسەر هەردووکیان هەبوو. وزەیەکی زۆر لە ململانەی ناوخۆیی و دەرەکیدا لەسەر هەردوو بژاردەی ناوخۆ و دەرەوەی ڕێکخراوەکان بەکار هێنرا،

ک ب ئنجامکی لاواز ل هردووکیاندا کتاییهات. هیچ هوستکی یکگرتوو، هیچ وتارکی وون و هیچ تاکتیککی کملایتی ب جماور درنکوت. بشداریکردن ل گی لیستی جیاوازو وویدا نک تاک لیستکی چپ ل سرانسری عراقدا بگشتی و وادکات دیمنک وک ململانیک دربکوت ل نوان چند جر پرشوباو و سرلشواوکدا.
لم حالتدا جماور "یک برهم" ب تایبتمندی وون نبینی، بلکو زنجیریک برهمی هاوشو دبینت ک ل جیاتی وو بوو بوونوی کاتر استقینکان کبک لگ یکتر دکن. ئوی ب ژنانی کرکار و پیاوانی کرکار گرنگ ناوی کخراو چپکان یان سرچاو تیریکانیان نیی، بلکو ئو کسانی ک دتوانن ژیانیان هنگاوک برو پشو ببن، تنات ورد وردو، ل بواری خزمتگوزاری، یکسانی، دادپروری، کار و مافکانی تری مرقدا.
لردا، ئاژاو و لاوازی سیاسی ئرککی جبج دکن. بازا خی سزای "پژی گان" ناک ددات، بتایبتی ل گپانکدا ک هز کابرکانی کخراو ک پار، میدیا، دسات و توانای برزی جوانیان هی، بسریدا زا دبت. فرچشنی بسروبر، گوتاری دژ بیک، جیاوازی نرخی سیاسی، شوازی بازای پشنکوتوو، سرلشواوی و ململانی ناوخیی هموی متمان لاواز دکات. "کیار"، لردا مبستی ژنانی کارکر و پیاو کرکارکانی دست و مشکی، متمان بخبوون لدست ددن نک لبر ئوی بیرکی گان تدکرتو، بلکو لبر ئوی ب شویکی پرتواز و نوخبیی و تیری دگات ئوان ک لگ گشی کملایتی و پداویستییکانی ژانیدا ناگونجت.
ب تپبوونی کات، بیرکی گانکاری کملایتی ل بدیلکی سرنجاکشو دگت ب کایکی گومانلکراو، پاشان ب برهمکی نخوازراو، نک لبر لاوازی خی، بلکو بهی چنیتی گیاندن و پشکشکردنی ل بازاکی سیاسی شواودا ک برژوندی کابرکانی خاون ئامرازی بهزتر و پتوتر هی. بکارهنانی چمکی بازا و برهم لردا وگرتنی لژیکی سرمایداری یان بزرکردنوی بها چوسنرکانی نیی، بلکو وسفکی شیکارییی خنگرانی ب میکانیزمکانی دوژمنی چینایتی، ب ئامانجی هوشاندنو و تگیشتنیان ب زابوون بسریاندا، نک

بەرهەمهێنانەوەیان.

3. چەپ و چارەسەرکردنی دابەزین و لاوازی

کاتێک دابەزین و لاوازی دەردەکەوێت، جیاوازی بنەڕەتی نێوان لۆژیکی سەرمایەداری و لۆژیکی زۆرێک لە هێزە چەپەکان ڕوون دەبێتەوە. سەرمایەداری لە هەموو قەیرانێکدا ناگەڕێتەوە بۆ تیۆریزە کلاسیکییەکانی بۆ ئەوەی بپرسێت ئایا تێکستەکانیان بە تەواوی جێبەجێ کراون، هەروەها تاقیکردنەوەی ناوخۆیی ئەنجام نادات کە بپرسێت ئادەم سمیس، ڕیکاردۆ، هایک یان فریدمان لە کوێ بە هەڵە تێگەیشتوون. ناڵێت بازاڕ شکستی هێناوە چونکە کتێبەکان باش نەخوێنراون، هەروەها پەنا دەباتە بەر پاساوی ئایدۆلۆژی یان لۆمەی “کڕیارەکان”.

وەک سیستەمێکی پراکتیک، سەرمایەداری وەک ئاماژەیەکی تەکنیکی مامەڵە لەگەڵ دابەزین دەکات کە دەتوانرێت پێوانە بکرێت و چارەسەر بکرێت. بە خێرایی ئامرازەکان، گفتوگۆکان، ڕووکارەکان و میکانیزمەکانی کار و رێکخستن دەگۆڕێت، بەبێ تاوان، بەبێ پیرۆزکردنی ناو، رێکخراو، یان مێژوو، و بەبێ ترس لە ڕاستکردنەوەی ڕێڕەو. توێژینەوەی زانستی و میتۆدی پراکتیکی بەکاردەهێنێت، داتا کۆدەکاتەوە، ژمارەکان شیدەکاتەوە، هەڵسوکەوتی بەکاربەر دەکۆڵێتەوە، پرسیار دابەش دەکات، چاوپێکەوتن دەکات، مۆدێل دروست دەکات، تەکنەلۆژیای پێشکەوتوو، دیجیتاڵیزەکردن و زیرەکی دەستکرد بەکاردەهێنێت، گریمانەکان تاقی دەکاتەوە و هەڵەکان بە سیستماتیک هەڵدەسەنگێنێت.

بە سادەیی و بە وردی دەپرسێت: بۆچی بەرهەمەکە شکستی هێنا؟ متمانە لە کوێ لەدەست چوو؟ چی کڕیارەکانی سەرلێشێواند؟ کەموکوڕی بەڕێوەبردن، ناو، فۆرم، پەیام، کات، یان کەناڵەکانی دەستگەیشتن لە کوێیە؟ لەسەر بنەمای ئەم وەڵامانە، سیاسەت و بەڕێوەبردن و رێکخراوەکانی لە هەموو ئاستەکاندا بنیات دەنێتەوە، قەبارە بچووک دەکاتەوە، میکانیزم و سیاسەتەکان دەگۆڕێت، تێکەڵ دەبێت بە قەوارەی گەورەتر، جێگەی سەرکردایەتی دەگرێتەوە و ڕۆڵەکان دابەش دەکات، هەمووی بە یەک ئامانج ڕوون دەکات: گەڕاندنەوەی کاریگەری و فراوانکردن لە بازاڕدا.

بە پێچەوانەوە، هەندێک لە هێزە چەپەکان کاتێک ڕووبەڕووی دابەزین دەبنەوە، دەگەڕێنەوە بۆ تیۆریزە کلاسیکییەکان بۆ گەڕان بەدوای وەڵامدانەوە، یان بۆ مێژووی شکۆداری حزبەکانیان دەیان ساڵ لەمەوبەر. لەگەڵ ئەوەشدا تەحەدای

ڕاستەقینە لە گێڕانەوەی تێکستەکان نییە، بەڵکو لە جێبەجێکردنی خودی میتۆدی مارکسیستدایە، کە داوای شیکردنەوەی بەرجەستەی واقیعی کۆنکریت دەکات. پرسیاری سەرەکی دەبێت ئەو□ بێت: بۆچی پەیامەکەمان ئەمڕۆ ناگات، هەرچەندە پەیوەندی بە باشترکردنی ژیانی خەڵکەوە هەیە؟ وە بۆچی ئێمە واقیعی هاوچەرخ بە پێوەری سەدەی ڕابردوو دەپێوین، لەجیاتی ئەوەی ئەدای ئێستامان بە پێوەری زانست و ئەزموون و ئەنجامەکان بە پێی واقیعی ئێستا بپێوین؟

کێشەکە گەڕانەوە بۆ کەلەپووری چەپ وەک میتۆدێکی ڕەخنەیی زیندوو نییە، بەڵکو کاتێک ئەو کەلەپوور و میکانیزمە ڕێکخراوەییە کۆنانە دەگۆڕێت بۆ ستانداردی ڕەق، دەق لەسەرووی واقیعەوە، یان جێگرەوەی هەڵسەنگاندنی مەیدانی، توێژینەوە، رێکخستن و گەشەپێدان. لەو کاتەدا، ئێمە بەبێ مەبەست وەک دامەزراوەیەک دەبین کە بە میتۆدی بەسەرچوو دەنوسێت چونکە جارێک سەرکەوتوو بووە، لەکاتێکدا مەرجەکانی سەرکەوتن گۆڕاوە پشتگوێ دەخەین، و پاشان دەپرسین بۆچی جەماوەر بەدوای بەدیلی تردا دەگەڕێن، تەنانەت هەژاران.

4. گێڕانەوەی میتۆدی زانستی وەک کرۆکی بیری چەپ

دەرسەک□ ل□□□دا شکۆمەندی سەرمایەداری یان وەرگرتنی بەهاکانی نییە، بەڵکو سوود وەرگرتن لە شێوازی هەڵسەنگاندنی زانستیی□ ب□ دیاریکردنی خاڵە لاوازەکانی خۆمان. تەحەدای سەرەکی ئەوەیە کە چۆن "ئامرازەکە قەرز بکەیت" لە کاتێکدا "ڕۆح" ڕەت بکەیتەوە. ئەم دژایەتییە دەبێت بە هۆشیاری□کی توندەوە بەڕێوە ببرێت.

چەپی عێراقی ئەمڕۆ پێویستی بەم جۆرە هەڵسەنگاندن و وردی زانستییە هەیە دەبێت ڕاپرسی ڕاستەقینە لە گەڕەکەکانی چینی کرێکار، لە نێوان ژنانی کرێکار و پیاوانی کرێکاری دەست و مێشک، لە زانکۆکان، شوێنی کارەکان، و لە نێو بێکاراندا ئەنجام بدات، نەک بۆ ئەوەی واز لە ئاسۆی چینایەتی یان پڕۆژەی کۆمەڵایەتی خۆی بهـێنێت، بەڵکو تێبگات کە پەیامەکەی چۆن دەگات، چۆن تێدەگات، لە کوێ تێکدەشکێت و لە کوێ دەگۆڕێت بۆ گوتارێکی قورس و دابڕاو لە واقیع.

دەبێت کاریگەری سیاسەت و لێدوان و چالاکیەکانی و بوونی لەسەر زەوی و بۆشایی دیجیتاڵی و زمانی گوتاری و توانای بنیاتنانی متمانەی ڕاستەقینە بخوێنێت و پێوانە بکات. دەبێت پێداچوونەوە بە شێوەی ڕێکخراوەیی و سەرکردایەتیدا بکات و جەماوەری ڕاستەقینەی بخوێنێت. دەبێت بە ڕوونی بپرسین: بۆچی

ناگەینە ئەو ئامانجە؟ بۆچی ئەمە کاریگەری ناکەین؟ بۆچی ئەمە نابینە بژاردەیەکی ڕوون؟

تەنها ئەوکاتە دەتوانرێت بڕیاری سیاسی و ڕێکخراوەیی بوێرانە لەسەر بنەمای ئەنجامەکان وەربگیرێت. گرنگ فراوانبوون، بەدەستهێنانی متمانەی جەماوەر و گۆڕانکاری کۆمەڵایەتییە. ئەم لۆژیکە هەرچەندە بەشێکە لە میکانیزمی سەرمایەداری، بەڵام وانەیەکی پراکتیکی گرنگی هەڵگرتووە: پشت بە زانست و تاقیکردنەوە و پێداچوونەوە بەردەوامەکان دەبەستێت، نەک لەسەر دروشم و نیازپاکی یان مێژوو.

5. چەپ لە سەردەمی شۆڕشی دیجیتاڵی

لە چوارچێوەی شۆڕشی دیجیتاڵیدا، ئەم پێویستییە زۆر بەپەلە دەبێت. ئەمە لە سەردەمێکدا دەژین کە بیرۆکەکان بە گەیشتن، کاریگەری، کارلێک و توانای گۆڕین بە کرداری بەکۆمەڵ دەپێورێن. ئەمانە پێوەرن کە نەوەی گەنج لێی تێدەگەن و ڕۆژانە لە بۆشایی دیجیتاڵی و لەسەر زەوی پراکتیزە دەکرێن.

ژنانی گەنجی کرێکار و پیاوانی کرێکار لە ڕێگەی وتاری درێژ یان تێکستی تیۆری قورسەوە سیاسەت وەرناگرن، بەڵکو لە ڕێگەی پلاتفۆرم، ڤیدیۆی کورت، گفتوگۆی کراوە، رێکخراوی ئاسۆیی نەرم و سەرکردایەتی بەکۆمەڵ وەردەگرن. زانستە سیاسی، کارگێڕی و ڕێکخراوەییەکان، گەشەسەندن و بۆشایی دیجیتاڵی دەبێت وەک گۆڕەپانێکی ڕاستەقینەی خەباتی چینایەتی مامەڵەیان لەگەڵدا بکرێت و بە شێوەیەکی کاریگەر بەکار بهێنرێن، چونکە ئەمە مەرجێکی بنەڕەتییە بۆ بنیاتنانی چەپێکی هاوچەرخ کە توانای گۆڕینی توڕەیی کۆمەڵایەتی بۆ هێزێکی ڕێکخراو هەیە.

لەم ڕوانگەیەوە، بیرۆکەی چەپ دەبنە ئامرازێکی زیندووی شیکاری لە دڵی شۆڕشی دیجیتاڵدا، بەردەوام لە پەرەسەندندایە نەک لە تێکستە نەمرەکاندا ببەستێت. ژنان و پیاوانی گەنج لە بینەری ئامانجەوە دەگۆڕن بۆ ئەوەی ببنە ئەکتەری سەرەکی لە بەرهەمهێنانی سیاسی، ڕۆشنبیری و ڕێکخراوەیی. کاتێک چەپ سەرکەوتوو دەبێت لە بەستنەوەی دادپەروەری پڕۆژەی کۆمەڵایەتی خۆی بە پەرەسەندنی زانستی، وەک مارکس و ئەنگلس، بەڵام ئەمڕۆ بە ئامرازی دیجیتاڵی دەتوانێت گۆڕانکاری کۆمەڵایەتی وەک بەدیلێکی ڕوون و قەناعەت پێکراو پیشان بدات، لە پەرتەوازەیی بجوڵێت بۆ کاری کۆمەڵی ڕێکخراو و هەژموونی سەرمایەداری سیاسی بشکێنێت.

6 . بۆچی پێویستمان بە چوارچێوەیەکی چەپی فراوان و یەکگرتوو لەعیراقدا هەیە

چەپی عێراقی تەنیا تاکە پارتێک یان کۆمەڵێک ڕێکخراو نییە، بەڵکو تەوژمێکی فراوانی سۆزداری و ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتییە کە بە قووڵی لە کۆمەڵگای عێراقدا ڕەگی داکوتاوە. ئەم تەوژمە لە هەموو فراکسیۆنەکانیدا ڕۆڵێکی مێژوویی گێڕاوە لە تێکۆشان بۆ مافەکانی ژنانی کرێکار و پیاوانی کرێکار لە برەودان بە بەها چەپ و مەدەنییەکان و یەکسانی و مافەکانی ژنان و مافی کەمینەکان.

لەگەڵ ئەوەشدا ئەم مێژووە شەرەفمەندانە ئەمڕۆ بەرپرسیارێتییەکی گەورەتر دەخاتە ئەستۆی ئێمە. چەپی عێراق ڕووبەڕووی دابەزینی بەردەوام، زیادبوونی گۆشەگیریی جەماوەری، و دوورکەوتنەوەیەکی ئاشکرا لە نەوەی گەنج دەبێت. تەمەنی سەرکردایەتی زۆرجار لە نێوان شەست بۆ حەفتا ساڵیدا دەبێت، کە پێویستی بە کردنەوەی بۆشایی هەیە بۆ نەوەی گەنج لە چوارچێوەیەکی یەکخراوی ئەزموون و نوێبوونەوەدا.

سەرەڕای هەوڵە ئەرێنییەکان، گەنجان و ژنان هێشتا سنووردارن لە داڕشتنی سیاسەتی گشتی و سەرکردایەتی، بەتایبەتی لە سەردەمی دیجیتاڵدا کە شێوەکانی ڕێکخستن و سەرکردایەتی بەشێوەیەکی بنەڕەتی گۆڕاوە.

لەبەرەوە بانگەوازی چوارچێوەیەکی چەپی فراوان و یەکگرتوو دەبێتە وەڵامێکی پراکتیکی بۆ قەیران و پێویستییەکی مێژوویی

7. ئەزموونی جیهانی یەکێتی و کاری هاوبەش لە نێوان هێزە چەپەکاندا

لێرەدا سوودبەخشە کە لە ئەزموونە جیهانییەکان فێر بین کە لەسەر بیرۆکەی چوارچێوەیەکی چەپی یەکگرتوو کاریان کردووە، نەک وەک ڕەچەتەی ئامادەکراو، بەڵکو وەک وانەی ڕێکخراوەیی و پراکتیکی کراوەیە بۆ بەشداری ڕەخنەگر. ئەم ئەزموونانە نیشانی دەدەن کە چۆن بەڕێوەبردنی جیاوازییەکان و کارکردن لە دەوری خاڵەکانی لێکنزیکبوونەوە دەتوانرێت بگۆڕدرێت بۆ سەرچاوەیەکی سەرەکی و کاریگەری هێز.

• لە دانیمارک لیستی یەکگرتوو (Enhedslisten – Red Green Alliance) لە ساڵی 1989 دامەزرا وەک پێویستییەک بۆ یەکخستنی چەپ بە تێکەڵکردنی سێ حیزبی مارکسیست لەگەڵ بنکەیەکی فراوانی ژنان و پیاوانی سەربەخۆ. ڕاستییەکی سەرنجڕاکێش و ئیلهام بەخش لێرەدا ئەوەیە کە ئەم سێ پارتە پێش یەکگرتنەوە هیچ نوێنەرایەتییەکی پەرلەمانییان نەبوو و

بۆ تاکەکەسی نەیانتوانی ڕێژەی هەڵبژاردن تێبپەڕێنن. لە ڕێگەی یەکڕیزی و بنیاتنانی رێکخراوێکی نەرم لەسەر بنەمای لق و تۆڕ نەک بیرۆکراسی قورس، ئەم گەمارۆیەیان شکاند. ئەم یەکگرتنەوەیە بووە هۆی ئەوەی کە ئەوان ببنە هێزێکی پەرلەمانی تا ڕادەیەک کاریگەر و چەند جارێک پلەی یەکەمیان لە کۆپنهاگنی پایتەخت بەدەست هێنا. ئەم پێشکەوتنە بەوەوە نەوەستا بەڵکو لە هەڵبژاردنی شارەوانییەکانی ئەم دوایيانەدا ڕەنگی دایەوە، کە هاوپەیمانێتییەکە پێگەی خۆی وەک پێنجەم گەورەترین پارت لە وڵاتدا بەهێز کرد و لە سەدا 7.1 ی دەنگەکانی لە سەرتاسەری وڵاتدا بەدەستهێنا. ئەمە ئەوە دووپات دەکاتەوە کە یەکێتی “سفری پەرلەمانی” دەتوانێت هێزێکی یەکلاکەرەوە دروست بکات کاتێک ئیرادە و ئامرازی گونجاوی هەبێت.

• لە ئەڵمانیا، Die Linke لە ساڵی 2007 بە تێکەڵکردنی دوو تەوژمی سەرەکی ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا دامەزرا و یەکێتییەکی مێژوویی بەدەست هێنا کە توانی ئەنجامەکانی پەرلەمانی دوو هێندە بکات و بەشێکی گەورەی چەپی هەڵبژاردن و کۆمەڵایەتی لە یەک چوارچێوەکەدا یەکبخات سەرەڕای ناکۆکییە ناوخۆییە ئاڵۆزەکان.

• لە پورتوگال، بلۆکی چەپ (Bloco de Esquerda) لە ساڵی 1999 لە ڕێگەی تێکەڵبوونی چەند تەوژمێکی چەپەوە دامەزرا. مۆدێلێکی هاوپەیمانی نوێنەرایەتی دەکات کە سەربەخۆیی فیکری و ڕێکخراوەیی تەوژمە دامەزرێنەرەکەی لە چوارچێوەی پێکهاتەیەکی فراوانتر و ئامانجی هەڵبژاردنی هاوبەشدا دەپارێزێت. ئەمەش وای لێکرد کە توانای دانوستاندنەکانی بەهێز بکات و بۆ یەکەم جار لە مێژووی هاوچەرخدا لە ڕێگەی پشتیوانی پەرلەمانەوە بچێتە ناو پێکهێنانی حکومەتەوە.

• لە ئیسپانیا، مۆدێلی پۆدێمۆس جێگەی سەرنجە. لە ساڵی 2014 دامەزراوە و پشت بە پلاتفۆرمی دیجیتاڵی و ڕێکخراوی ئاسۆیی دەبەستێت بۆ تێکەڵکردنی چالاکوانان، بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان و ڕۆشنبیران و بەرەنگاربوونەوەی پێکهاتە تەقلیدییەکانی حزبەکان. ئەم مۆدێلە توانای چەپ بۆ بەکارهێنانی ئامرازەکانی سەردەمی مۆدێرن بۆ پێکهێنانی خێرای هێزێکی سیاسی ڕادیکاڵ و گشتگیر دەردەخات و لە هیچەوە بۆ سێیەم گەورەترین هێزی پەرلەمانی لە ماوەی چەند ساڵێکدا دەڕوات.

• لە کۆڵۆمبیا، "پەیمانی مێژووی" (Pacto Histórico) پێشکەوتنێکی بێ وێنەی لە مێژووی وڵاتەکەدا بەدەستهێنا. ئەوە تەنها هاوپەیمانییەکی کاتی هەڵبژاردنی نەبوو، بەڵکو پێکهاتەیەکی هاوپەیمانی پتەو بوو کە پارتە مارکسیستەکان، بزووتنەوە ژینگەییەکان، ڕێکخراوەکانی فێمینیستی و هێزەکانی نوێنەرایەتی خەڵکی ڕەسەن و کۆمەڵگە ڕەچەڵەکەکانی ئەفریقی کۆکردەوە. چەپی کۆڵۆمبیا لەوە تێگەیشت کە دابەشبوون "دیارییە بۆ ڕاستەکان"، بۆیە ئەم چوارچێوەیەیان دامەزراند کە سەرکەوتوو بوو لە هێنانی گوستاڤۆ پێترۆ بۆ سەرۆکایەتی لە ساڵی 2022. ئەم ئەزموونە بە "پراگماتیزمی چەکداری" دەناسرێتەوە کە گوتاری لە دروشمی ئایدیۆلۆژیای ئاڵۆزەوە گۆڕا بۆ ئەو بابەتانەی کە ڕاستەوخۆ کاریگەری لەسەر ژیانی خەڵک هەیە، وەک "دادپەروەری کەشوهەوا"، "سەروەری خۆراک" و "دەستەبەرکردنی مافەکانی گرووپە پەراوێزخراوەکان". هاوپەیمانێتییەکە هەروەها دیجیتاڵی و زیرەکی دەستکرد بەکارهێنا بۆ بەڕێوەبردنی هەڵمەتەکانی زەمینی و گەیشتن بە نەوەی گەنج کە هەستیان بە نامۆبوون لە سیاسەتی تەقلیدی کرد. وانەی کۆڵۆمبیا ئەوە دەردەخات کە کاتێک چەپ واز لە "نوخبەی گفتوگۆیی" دەهێنێت و بە بەرنامەیەکی یەکگرتووی کەمترین پرۆگرامەوە دەڕژێتە سەر شەقامەکان، توانای شکاندنی سیستەمە تەقلیدییە چەسپاوەکان و گۆڕینی هیوا بۆ هێزێکی ماددی ڕێکخراو دەبێت.

• لە بەرازیل، ئەزموونی "فیدراسیۆنی هیوای بەرازیل" (Federação Brasil da Esperança) وەک مۆدێلێکی پێشەنگی تاکتیکی سیاسی دەردەکەوێت. پاش چەندین ساڵ لە دابەزین و هێرشی دادوەری و سیاسی کە چەپەکان کرایە ئامانج، پارتی کرێکاران نەگەڕایەوە بۆ نۆستالژیا بۆ مێژووی کۆنی خۆی. لەجیاتی ئەوە، دانی بەوەدا نا کە ڕووبەڕووبوونەوەی ڕاستڕەوی توندڕەو پێویستی بە بنیاتنانی "بلۆکی چەپی پێشکەوتوو" هەیە. ئەم فیدراسیۆنە ڕۆڵێکی سەرەکی گێڕا لە گەڕانەوەی هاوپەیمانییە تەقلیدییەکان لەگەڵ سەندیکاکانی کرێکاران، لە هەمان کاتدا ژیرانە فراوان بوو بۆ ئەوەی بزووتنەوەکانی زەوی، پارێزەرانی ژینگە، و تەنانەت کەرتەکانی بۆرژوازی و ناوەندی سیاسی زیانی پێگەیشتووی ئاژاوە بگرێتەوە. گرنگترین دەرس بۆ بەرازیل ئەوەیە کە چەپەکان توانیویانە لە 2022 دا دەسەڵات بەدەست بهێننەوە لە ڕێگەی "هاوپەیمانی گشتگیر" کە لە دروشمی چینایەتی تێدەپەڕێت و خۆی وەک داکۆکیکار لە دیموکراسی و دامەزراوەکان نیشان دەدات و بە کارامەیی ئامرازەکانی پەیوەندی دیجیتاڵی بەکاردەهێنێت بە شکاندنی هەژموونی ڕاستڕەوەکان بەسەر

تۆڕە کۆمەڵایەتییەکاندا و تو□□ی جەماوەری لەسەر هەڵئاوسان و پەراوێزخستن بۆ پرۆگرامێکی حکومی کۆنکرێتی دەگۆڕێت.

• لە چیلی، ئەزموونی “پەسەندکردنی شکۆمەندی” (Apruebo Dignidad) جێگەی سەرنجە. ئەم هاوپەیمانێتییە لە بەرەیەکی فراوانی ڕێکخراوە چەپەکان و بزووتنەوە ناڕەزایەتیی□کان پێکهێنرا و سەرکەوتوو بوو لە هێنانی گابریێل بۆریچ بۆ دەسەڵات لە ساڵی 2021 وەک گەنجترین سەرۆک لە مێژووی وڵاتدا. لە هەمان کاتدا، چیلی دەرسێکی سەخت پێشکەش دەکات لە دۆڕاندنی چەپەکان لە هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتی چەند ڕۆژێک لەمەوبەر لە کانوونی یەکەمی 2025 بە ڕاست، شکستێک کە پێویستی بە پێداچوونەوەیەکی ڕەخنەگرانە بە میکانیزمەکانی پاراستنی متمانەی جەماوەری هەیە. لەگەڵ ئەوەشدا، هاوپەیمانی چەپ ئەمڕۆ یەکێکە لە هێزە کاریگەرە سەرەکییەکانی وڵات بەهۆی پێکهاتەی هاوپەیمانی یەکگرتوو، کە ڕێگری کرد لە هەڵوەشاندنەوە یان پەرتەوازەیی پاش بەجێهێشتنی دەسەڵات و توانی خەباتی ئۆپۆزسیۆن وەک کوتلەیەکی پتەو و ڕێکخراو بەڕێوە ببات.
ئەوەی ئەم ئەزموون□ ی□ک□خات دانپێدانان بەوەی کە چەپ چیتر توانای ئەوەی نییە وەک پارتێکی دابڕاو و داخراو لە گۆڕەپانە جیاوازەکانی خەباتدا بە شێوەیەکی کاریگەر کار بکات، بەڵکو وەک هاوپەیمانییەکی نەرم و پلاتفۆرمی فرە کە توانای بەڕێوەبردنی جیاوازییەکان و بەستنەوەی سیاسەت و خاڵەکانی لێکنزیکبوونەوە لەگەڵ داخوازییە کۆمەڵایەتییە ڕاستو□خ□کانی ژنانی کرێکار و پیاوانی کرێکار بەدەست و عەقڵ هەیە. ئەم وانانە لە پراکتیکدا ئەوە دەردەخەن کە لۆژیکی یەکگرتن و رێکخستنەوە وەڵامێکی زانستییە بۆ پێداویستییەکانی بارودۆخی سیاسی و کۆمەڵایەتی ئێستا. هەرچەندە ناتوانن بەشێوەیەکی میکانیکی بگوازرێنەوە بۆ عێراق، بەڵام ئاسۆیەکی پراکتیکی دەکەنەوە بۆ بیرکردنەوە و سوود وەرگرتنیان لێیان لە بنیاتنانی چوارچێوەیەکی ڕێکخراوەیی چەپی عێراقی فراوان و یەکگرتوو کە وەڵامی هەلومەرجی سەردەم بداتەوە.

8. بناغە و میکانیزمەکانی چوارچێوەی چەپی یەکگرتوو، نەخشەڕێگایەکی زانستی بۆ جێبەجێکردن

پاش دەستنیشانکردنی قەیرانی ئامرازەکان و پەرتەوازەیی ڕێکخراوەکان و وەرگرتنی دەرس لە مۆدێلە جیهانییەکان کە سەرکەوتوو بوون لە یەکگرتن و بەڕێوەبردنی جیاوازییەکان، بیرکردنەوە لە ڕێگای کرداری هاوبەش دەبێتە پێویستییەکی بەپەلە. لەسەر ئەم بنەما یە دەتوانرێت نەخشەڕێگایەک بۆ

دامەزراندنی چوارچێوەیەکی یەکگرتووی چەپی عێراقی پێشنیار بکرێت کە لەسەر بنەمای کۆکردنەوەی هەموو هێزە چەپ و پێشکەوتووەکان لە دەوری خاڵەکانی لێکنزیکبوونەوە و "کەمترین پرۆگرام" و میکانیزمی دیموکراسی ڕوون و ڕۆڵی سەرکردایەتی بەهێزتر بۆ گەنجان و ژنان بێت.

ئەمە دەتوانرێت لە ڕێگەی ئەم میکانیزمانەی خوارەوە بەدەست بهێنرێت:

١. بەستنی کۆنفرانسێکی گشتی بۆ سەرجەم چین و کەسایەتییەکانی چەپی عێراقی و کوردستانی بە مەبەستی تاوتوێکردنی بنیاتنانی چوارچێوەیەکی ڕێکخراوی چەپی یەکگرتوو لە سەرتاسەری عێراقدا بە هەرێمی کوردستانیشەوە ئەم چوارچێوەیە پارت و تەوژمەکانی چەپ و پێشکەوتووخواز و سەندیکاکان و ڕێکخراوە جەماوەرییەکان دەگرێتەوە و هەروەها ڕێگە بە بەشداری چالاکوانانی تاک دەدات کە نایانەوێت بچنە ناو پێکهاتەی ڕێکخراوە تەقلیدییەکانەوە. ئەمە ڕێژەیەکی زۆری ژنان و پیاوانی چەپ لەبەرچاو دەگرێت کە ئێستا لەبەر هۆکاری جۆراوجۆر لە دەرەوەی چوارچێوەی ئێستان، لە هەمان کاتدا مافی ئەندامێتی تاک و ئەندامێتی پارت و ڕێکخراوەکان بە پێی بنەمایەکی ڕێکخراوەیی ڕوون دەستەبەر دەکات.

٢. داڕشتنی "کەمترین پرۆگرام" یەکگرتوو جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە کە لە ماوەیەکی کورتدا چی بەدەست دەهێنرێت. بەرنامەیەکی کورت و ڕوون و ڕاستەوخۆ بێت کە چەقی بەرژەوەندییەکانی ژنانی کرێکار و پیاوانی کرێکار و گەشەپێدانی خزمەتگوزارییە سەرەتاییەکان و بەدەستهێنانی بەرزترین ئاستی دادپەروەری و یەکسانی کۆمەڵایەتی و ڕەخساندنی هەلی کار بێت پرۆگرامەکە دەبێت بە تەواوی مافەکانی ژنان و بێلایەنی ئایین لە دەوڵەت و پاراستنی ئازادییە گشتی و تاککەسییەکان لەبەرچاو بگرێت. دەبێت بە زمانێکی هاوچەرخ، بەردەست و پراکتیکی بنووسرێت، دوور لە ئاڵۆزی ئایدیۆلۆژی، و بە پلانی کاری زانستی ببەسترێتەوە کە مەرجی سەلماندن و پێوانەکردن و هەڵسەنگاندن بێت و بە گوێرەی گۆڕانکاری لە واقیعی بەرجەستەدا بەردەوام ئامادە بێت.

٣. هەڵبژاردنی ناوێکی سادە و تێگەیشتن بۆ چوارچێوەکە، وەک "هاوپەیمانی نان و ئازادی" یان "یەکێتی"، دوورکەوتنەوە لە ناونیشانی چەپی نەریتی کە چیتر بەشێکی فراوانی کۆمەڵگا ڕادەکێشێت.

□. چوارچێوەکە لەسەر بنەمای سەرکردایەتی بەکۆمەڵ و خولانەوە، یاسای رێکخراوی نەرم و شێوە جۆراوجۆرەکانی ئەندامێتی لەسەر بنەمای هاوپەیمانی و فرەیی دامەزراوە. ئەمە دەبێت ئەندامێتی حیزب و ڕێکخراوەکان لەگەڵ ئەندامێتی تاکەکەسی لە یەک کاتدا تێکەڵ بکات و ڕێگە بە پێکھێنانی تەوژم یان پلاتفۆرم لە چوارچێوەی ئەو چوارچێوەیەدا بە شێوەیەکی گشتی و ڕێکخراو بدات. لە هەمووی گرنگتر ئەوەیە کە قەوارە چەپە دامەزرێنەرەکان دەبێت ئامادە بن بۆ دووبارە داڕشتنەوەی چوارچێوەی ڕێکخراوەیی خۆیان و کەمکردنەوەی مەرکەزیەتی پارتی تەقلیدی بۆ خزمەتکردنی پێداویستییەکانی چوارچێوەی یەکگرتوو و دڵنیابوون لەوەی کە ئەم سەرکردایەتییە کۆمەڵایەتییە دەسەڵاتی ڕاستاقینەی هەیە نەک سیمبولی.

□. جەختکردنەوە لەسەر لامەرکەزیەتێکی فراوان لە پارێزگا و هەرێم و دەزگا پسپۆڕەکاندا، بۆ ئەوەی هەر یەکە بتوانێت بە شێوەیەکی کاریگەر بەپێی هەلومەرجی کۆمەڵایەتی و پیشەیی تایبەتی خۆی لە چوارچێوەی هێڵێکی سیاسی گشتی یەکگرتوودا بەڕێوەی ببات. ئەمەش هەروەها پێویستی بە پێداچوونەوەیەکی ڕەخنەگرانە بە دابەشبوونی نەژادی هەندێک لە پارتە چەپەکانی عێراقی بۆ لقەکانی عێراقی و کوردستانی و دۆزینەوەی فۆرمی ڕێکخراوەیی هەیە کە زیاتر لەگەڵ یەکڕیزی خەباتی کۆمەڵایەتی و چینایەتیدا بگونجێت.

□. بەکارهێنانی کاریگەری زانستە مۆدێرنەکان لە سەرکردایەتی، بەڕێوەبردن، رێکخراو، میدیا، دیجیتاڵیزەکردن و هەڵسەنگاندنی خولی سیاسەت، بە گۆڕانکاری یان گۆڕانکاری بەپێی پێداویستی و ئاستی دەستکەوت و پشت بەستن بە فیدباکی جەماوەر وەک میکانیزمێکی سەرەکی لە بڕیاردان.

□. بەهێزکردنی ڕۆڵی گەنجان لە سەرکردایەتیدا وەک هێزی پاڵنەری سەردەمی دیجیتاڵ، لە ڕێگەی یاساکانی رێکخراوی ناچارکردن لە چوارچێوەی یاساکاندا، وەک پشکی نوێنەرایەتی بۆ گەنجان و ژنان لە دامەزراوەکانی سەرکردایەتی و بەستنەوەی ئەم نوێنەرایەتییە بە دەسەڵاتی ڕاستاقینەوە. گرنگترین دەرس لە ئەزموونی جیهانی ئەوەیە کە نوێبوونەوە لە ڕێگەی دروشمەوە بەدەست ناهێنرێت، بەڵکو لە ڕێگەی یاسا ڕێکخراوەییەکانەوە بەدەست دێت کە دەیسەپێنن و بەرهەمی دەهێنن.

□. بنیاتنانی سیاسەتێکی کاریگەری میدیای دیجیتاڵی زانستی بۆ ئەو چوارچێوەیە کە مامەڵە لەگەڵ بۆشایی دیجیتاڵی وەک گۆڕەپانێکی ڕاستاقینەی خەباتی چینایەتی دەکات. ئەمە بریتییە لە دەزگاکانی

ڕاگەیاندنی فرە پلاتفۆرم، تیمی ناوەڕۆکی ناوخۆیی لە پارێزگاکان، پرۆگرامەکانی ڕاهێنانی دیجیتاڵی لە ئاستە جیاوازەکان، بەکارهێنانی ورد و کاریگەری زیرەکی دەستکرد، و ئامرازی زانستی ڕاستەقینە بۆ پێوانەکردنی کاریگەری گفتوگۆ و هەڵمەتەکان، وەک ڕاپرسی دیجیتاڵی، شیکردنەوەی داتا، و دینامیکی بڵاوکردنەوەی خوێندنەوە. ئەمە چەپەکان بە نەوەی گەنج دەبەستێتەوە کە ئەمڕۆ لە ڕێگەی دیجیتاڵیزەکردنەوە سیاسەت دەژین.
مەرجی یەکلاکەرەوە بۆ سەرکەوتنی ئەم ڕێگایە ئەوەیە کە چوارچێوەی یەکگرتوو بتوانێت کار لەسەر خاڵەکانی لێکنزیکبوونەوە و بەرنامەی ڕێککەوتوو بکات و جیاوازییەکان بە شێوەیەکی پۆزەتیف و بنیاتنەر بگرێتەوە بەبێ ئەوەی ببێتە گۆڕەپانی ململانێ یەک چوارچێوە، چەندین پلاتفۆرم، زمانی گشتی هاوبەش، و ئامرازی مۆدێرن. تەنیا بەم شێوەیە چەپی عێراقی دەتوانێت لە دوورگە پەرتەوازەکانەوە بگۆڕێت بۆ هێزێکی کۆمەڵایەتی ڕێکخراو کە توانای کردار و کاریگەری هەبێت.

9. لە کۆتاییدا، ئایا ئەمە بەردەوام دەبین لە لێکدانەوەی جیهان لە کاتێکدا دوژمنەکانمان بەردەوام دەبن لە گۆڕینی جیهان
پرسیاری یەکلاکەرەوەی ئەمڕۆ دەربارەی نیازەکان نییە، بەڵکو دەربارەی کردارە ئایا چەپ ئەڵتەرناتیڤێک پێشکەش دەکات کە لەوەوە دەست پێدەکات کە لە ڕووی کۆمەڵایەتی و چینایەتییەوە دەگونجێت، و دەتوانرێت لە نێو هاوسەنگی چینایەتیدا بەدەست بهێنرێت، لە ڕێگەی لۆژیکی گۆڕانی کەڵەکەبوونەوە و وردە وردە؟ یان خۆی سنووردار دەکات بە بەرزکردنەوەی دروشمی تیۆری ڕاست بەبێ ئەوەی هیچ گۆڕانکارییەکی ڕاستەقینە و بەرجەستە لە ژیانی جەماوەردا بەرهەم بهێنێت؟
سەرەنجام قەیرانی چەپی عێراق لە بنەڕەتدا قەیرانی دڵسۆزی و مێژوو و ڕێکخراو یان سەرکردایەتی دیاریکراو نییە، بەڵکو قەیرانی ئامراز و شێوازەکانی کارکردنە لە جیهانێکدا کە هەلومەرجی سیاسەت و ڕێکخستن و خەباتی بنەڕەتی گۆڕاوە. پەرەسەندنی زانستی و گۆڕانی دیجیتاڵی بۆشاییەکانی کاریگەری، بنیاتنانی هۆشیاری و دەسەڵاتیان کێشاوەتەوە. ئەوانەی ئەم گۆڕانکاریانە پشتگوێ دەخەن بە شێوەیەکی ئۆتۆماتیکی هاوکێشەکە دەچنە دەرەوە و توانای گواستنەوە لە دەنگێکی دابڕاوەوە بۆ هێزێکی جەماوەری کاریگەر لەدەست دەدەن.

ئێمە پێویستمان بە چەپێکی نوێ نییە لە بەهاکانیدا، بەڵکو پێویستمان بە چەپێکی نوێ هەیە لە گوتاری و پراکتیکیدا و میکانیزمەکانی ڕێکخراوەیی، چەپێک کە بیرکردنەوە وەربگێڕێت بۆ گۆڕانکاری بەرجەستە لەسەر زەوی بەبێ ئەوەی واز لە کرۆکی پڕۆژەی سۆسیالیستی خۆی بهێنێت. بەبێ ئەم گۆڕانکارییە میتۆدۆلۆژیا، چەپ بەردەوام دەبێت لە لێکدانەوەی جیهان بە ژیری کۆنی خۆی، لە کاتێکدا دوژمنە ڕێکخراوەکانی بەردەوام دەبن لە گۆڕینی جیهان بە ئامرازە نوێکانیان.
وەڵامی ئەم تەحەدایە دیاری دەکات کە ئایا چەپی عێراقی تەنها "یادەوەری□کی گەشاوە" دەمێنێتەوە لە هۆشیاری مێژوویدا یان دەبێتە "هێزێکی چالاک" لە داڕشتنی داهاتوودا.
میتۆدی زانستی و ئەزموونی جیهانی ئەوە دووپات دەکەنەوە کە دابەزین و لاوازی چارەنووس نین، بەڵکو دەرئەنجامی ڕاستەوخۆی ئامرازەکانن کە چیتر لەگەڵ پێداویستییەکانی قۆناغەکە ڕێک ناکەون، و پێکهاتە ڕێکخراوەییەکان کە توانای کارکردن و نوێبوونەوەیان کەم بووەتەوە. ئەو ئازایەتییەی ئەمڕۆ پێویستە لە بەرزکردنەوەی دروشم نییە، بەڵکو لە بوێریدایە بۆ هەڵوەشاندنەوەی پێکهاتە ڕەقەکان، وازهێنان لە مەرکەزیەتی تەسک، و هەنگاونان بەرەو چوارچێوەیەکی یەکگرتوو، فراوان و نەرم کە بتوانێت هەمووان بگرێتەوە و رێکخراوەکان بە واقیعی زیندووەوە ببەستێتەوە.
لێرەدا، ئەو پرسیارە لە گۆڕەپانەکانی خەبات و گۆڕەپانەکانی ناڕەزایی هەڵپەسێردراودا دەمێنێتەوە: ئایا ئێمە وەک چەپ بەڕاستی ئامادەیی ڕاستەقینەمان هەیە بۆ ئەنجامدانی ئەم سەرکێشییە نوێبوونەوەیە، سنوورە مێژووییەکانمان تێپەڕێنین، واز لە چوارچێوەی ڕێکخراوەیی تەسک و شێوازەکانی سەرکردایەتی تەقلیدی بهێنین، خۆمان بەڕووی واقیعدا بکەینەوە بۆ یەکگرتن، و هێزێک بنیات بنێین کە بتوانێت ژیانی جەماوەر بەرەو باشتر بگۆڕێت؟
هەڵبژاردنێکی یەکلاکەرەوە ل□ بەردەمماندایە: یان ڕێگای نوێبوونەوە و یەکگرتنەوەی پراکتیکی دەگرینە بەر و ڕۆڵی خۆمان وەک هێزێکی ڕاستەقینە و کاریگەر بۆ گۆڕان بگەڕێنینەوە، یان لەسەر ڕێگای ئێستا بەردەوام دەبین و مەترسی دابەزینی زیاتر و پێشێلکردنی بزووتنەوەی مێژوو دەکەین. ئەزموونی جیهانی هیوامان پێدەبەخشێت کە گۆڕانکاری بەدەست دەهێنرێت و بە ڕوونی ئەوە دەسەلمێنێت کە یەکێتی نەک تەنها مومکین بەڵکو کاریگەرە، تەنانەت لە سەختترین

هەلومەرج و قووڵترین جیاوازی فیکری و ڕێکخراوەییدا.
چەپێک کە دەیان ساڵ لە دیکتاتۆری و سەرکوت بەرگەی گرتووە ئەمڕۆ بوێری پێویستی هەیە بۆ چاککردنەوەی ئامرازەکانی و نوێکردنەوەی زیندوێتی فکري و ڕێکخراوەیی و بەرگری کردن لە خۆی و جەماوەرەکەی.

تێبینییەکان

- چەپی عێراقی لە چەندین حیزب و ڕێکخراو پێکهاتووە کە دیارترینیان حیزبی شیوعی عێراق، حیزبی شیوعی کوردستان، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکارانی عێراق، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری کوردستان، ڕێکخراوی شیوعی ئەڵتەرناتیف، پارتی چەپی شیوعی و پێکهاتەکانی دیکە.
- هیچ کام لە لیستە چەپ و پێشکەوتووەکان کە بەشداریان لە هەڵبژاردنی پەرلەمانی تشرینی دووەمی 2025 دا کرد، هیچ کورسییەکی بەدەست نەهێنا.